

BROJKE GOVORE

Droga, najgora bolest

Istraživanje o informisanosti i stavovima roditelja o narkomaniji, koje je sprovedla Specijalna bolnica za bolesti zavisnosti "Vita" iz Novog Sada, pokazalo je da čak 69 odsto ispitanih roditelja u Srbiji smatra da je dovoljno informisano o problemu narkomanije. Istraživanje je sprovedeno na uzorku od 810 roditelja školske dece, uzrasta od 12 do 19 godina, na teritoriji Srbije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine. Ispitani roditelji u 67 odsto slučajeva uspevaju da prepoznaju jasne pokazatelje zloupotrebe droga. Tako da narkomanija više nije tabu tema u većini porodica u Srbiji, što dokazuje i činjenica da 86 odsto roditelja sa de-

Koliko prepoznajete problem

	Srbija	C. Gora	BiH
Bar tri simptoma narkomanije	67%	68%	44%
Pribor za upotrebu marihuane	27%	44%	32%
Pribor za upotrebu heroina	19%	25%	27%
Brane druženje sa narkomanom	80%	79%	91%
Potražili bi stručnu pomoć	79%	77%	76%

com tinejdžerima priča o ovoj temi. Dobra vest je i da bi 79 odsto roditelja potražilo stručnu pomoć u slučaju da primete problem kod deteta. Oprez roditelja pokazuje i činjenica da bi 80 odsto ispitanih roditelja branilo svom detetu kontakt sa nekim ko zloupotrebljava droge.

Istraživanje je, međutim, pokazalo da su kod roditelja i dalje prisutne neke od osnovnih predrasuda o narkomaniji, kao što je verovanje da je narkomanija neizlečiva, pa samo 44 odsto smatra da se može lečiti. Svaki drugi roditelj smatra i da narkomanija uopšte i nije bolest, nego problem slabe volje, nečijeg izbora, razmaženosti i hira. Takođe, značajan broj roditelja opravdava podelu na lake i teške droge, što uvećava rizik od zakasnele reakcije ili pogrešnog rešavanja problema.

J. JELOVAC

Stavovi roditelja o narkomaniji

Ispravni stavovi	Srbija	C. Gora	BiH
Narkomanija je bolest	50%	44%	53%
Narkomanija je izlečiva	44%	55%	33%
Ne postoje lake i teške droge	44%	36%	34%
Narkomanija može svakom da se desi	57%	67%	58%

Ličnost nedelje

Džulijan ASANŽ

Najtraženiji čovek na svetu ovih dana svakako je Džulijan Asanž, programer, anarhista, čovek koji stoji iza najvećeg skandala američke diplomatije u istoriji. Interpol ga traži, britanski špijuni misle da znaju da se krije u Londonu, a političari širom sveta sa zebnjom iščekuju da li će još koja tajna diplomatska depeša obratiti svet.

Uveliko se nagađa ko sve stoji iza Asanža, da li je on stvarno mozak operacije ili samo predstavnik neke daleko moćnije i brojnije grupe. Ceo svet se danas pita i koji su pravi motivi Asanža da objavi 250.000 dokumenata prepiske američkih diplomata. Urednik magazina "Tajm" Rik Stengel kaže da odgovor, kao i za svakog drugog čoveka, treba potražiti u detinjstvu.

Asanž je odrastao u haotičnoj porodici. Selio se više desetina puta, majka Kristina ga je krila od oca u starateljskoj raspravi punih pet godina, nikada se nije skrasio i u suštini ima sve odlike anarhiste. Rođen je 3. jula 1971. u Taunsvilu u Australiji. Školovao se svake godine u drugom gradu pošto su njegovi roditelji vodili putujuće pozorište lutaka. Kristina je već u 17. godini prošla Australiju uzduž i popreko, a njen sin Džulijan je o svom detinjstvu govorio da je pomalo ličilo na roman o Tomu Sojeru. Kasnije su se njegovi roditelji razveli i majka se 1979. preudala za muzičara, s kojim je dobila sina da bi joj tri godine kasnije i drugi brak propao. Džulijan je sa 16 godina pobeo od kuće.

Pokušao je bezuspešno da studira matematiku, fiziku i filozofiju, ali mu je programiranje od najranije mladosti bila glavna strast. Hakovanjem počinje da se bavi 1987. i od tada je više puta hapšen i ka-

Anarhista među diplomatama

znjavan, uglavnom novčano. Poznato je da je Asanž 1989. počeo da živi sa devojkom sa kojom ima i sina, ali i da su se samo dve godine kasnije rastali pod nerazjašnjenim okolnostima. Devedesetih izdaje više knjiga u kojima objašnjava principe i motive hakovanja računara. Već 1995. optužen je za hakerske aktivnosti i uhapšen. Kažnjen je s nekoliko hiljada australijskih dolara i pušten na uslovnu slobodu. Sa nekoliko saradnika osniva 2006. Vikiliks, portal čiji je naziv zapravo kovanica naziva "viki", koji potiče od čuvenog sajta Vikipedija, i reči "liks", što znači curenje. Vikiliks objavljuje nekoliko hiljada dokumenata između 2006. i 2009, ali ne uspeva značajnije da skrene pažnju sveta. Ipak, Asanž dobija silne nagrade za istraživačko novinarstvo tih godina, a mediji su ga proglasili Džems Bondom svetskog novinarstva.

Prvi pravi veliki udarac zadao je u junu

2010. Reč je o paketu od nekoliko stotina hiljada dokumenata nazvanih "Vorlogs" (ratni ključ), koji pokrivaju depeše o zbivanjima u ratu u Avganistanu i Iraku. Tada su razotkrivena mučenja ratnih zarobljenika, ubistva civila i slično. Asanž je likovao, najavljujući novu poslasticu - diplomatsku prepisku.

Kako se ispostavilo, tajna dokumenta je Asanžu dostavio bivši američki obaveštajac Bredli Mening star samo 22 godine, koji je službovao u Iraku i bio odlično upućen u tehnologiju razmene i čuvanja informacija. Mening je tekstualne podatke teške 1,6 gigabajta uredno skidao i narizivao na diskove sa omotom pevačice Lejdi Gage. Kasnije je ipak uhapšen i nalazi se u samici gde čeka suđenje posle kojeg bi, u najgorem slučaju, mogao da ode na 52 godine robjice. Asanža to nije pokolebalo, ali jeste njegovu četvoricu prijatelja koji su sa njim osnovali Vikiliks. Svi su ga napustili.

U ponoć 26.

novembra Asanž je pustio svetske tajne u svet. Pošto je pretpostavljao da bi mu sajt mogao biti oboren, pobrinuo se da se dokumenta pohrane na više mesta. Bio je u pravu. Senator Džo Liberman je 30. novembra zahtevao od Amazona da uskrati Vikiliks pravo korišćenja servera i sajt je nakratko pao, ali kad se shvatilo da to zapravo neće zaustaviti curenje tajnih informacija, sajt je ponovo proradio.

Asanž je morao da se da u beg. U junu je objavio spise iz ratova u Iraku i Avganistanu, a gle čuda, već u avgustu je u Švedskoj pokrenuta istraga o navodnom silovanju u kojem je učestvovao. Zapravo, Asanž se sumnjiči da nije koristio kondom prilikom voljnog seksualnog čina, iako je u prethodno obećao partnerki, što se prema švedskim zakonima smatra seksualnim uznemiravanjem. Ni američki državni tužilac Erik Holder ne miruje, pa tako razmatra pokretanje postupka protiv Asanža za špijunažu i ugrožavanje nacionalne bezbednosti. Asanž se preventivno krije. Njegova majka je rekla da ne zna gde joj se krije sin i da ona u stanu nema kompjuter. Pojedini novinari koji su u kontaktu sa Asanžovim saradnicima kažu da svakodnevno menja fizički izgled, čime izmiče poterama. U međuvremenu Ekvador mu je ponudio utočište "bez ikakvih uslova i problema".

I dok beži pred špijunima i policijom, Asanž ne miruje te najavljuje novu bombu. Sledeći put njegova meta biće najveće američke banke. Izgleda da se ljudska sloboda preselila na internet.

Ljubiša IVANOVIĆ

FOTO: REUTERS

Ministarstvo zdravlja godišnje zaturi milijardu evra

5 minuta sa...
Draganom Jovanović
bivšim sekretarom za zdravstvo grada Beograda

● Kako ocenjujete rezultate Galupovog istraživanja koje je pokazalo da građani Srbije najčešće podmićuju lekare?
- To je poražavajuće! Stepen korupcije u zdravstvu se stalno povećava, pa su ove godine građani lekarima u proseku davali 250 evra, što je prosečan dohodak u Srbiji. Prošle godine je prosek iznosio 160 evra. Brojke same go-

vore! Ali ovo je samo zagrebalo po površini, postoje mnogo gore stvari.

● Na primer?
- Gde idu pare od zdravstvenog fonda? Prema podacima Svetske banke, za ovaj fond izdvajamo 10,6 odsto nacionalnog dohotka, a prema izjavi bivše direktorke fonda i ministra zdravlja sedam ili osam odsto. Očigledno se radi o prevari, ali glavno pitanje je gde ide taj novac.

● Da li znate o kojoj sumi je reč?
- Reći ću vam samo da svaki procenat vredi oko 300 miliona evra, pa vi

sami sračunajte.

● U poređenju sa ovim ispada da je novac koji građani guraju u džepove lekara, zapravo, sitan?

- Da, to je ništa u odnosu na ove velike prevare. Sve je to dovelo do opšteg pada poverenja građana ne samo u zdravstvo, već i u donacije i nevladine organizacije. U nazovinevladnim organizacijama sede državni i vladini činovnici koji i na ovaj način ostvaruju znatne prihode.

● Građani, ipak, najmanje veruju političarima?

- To je paradoks. Istraživanje je pokazalo da građani Srbije najmanje veruju političarima i vlasti, a u isto vreme smatraju da problem korupcije treba da reši država.

● Da li postoji rešenje?
- Ovakvo je definitivno loše i mora da se krene sa bilo kakvim promenama. Početak je, prema mom mišljenju, depolitizacija zdravstva, a zatim promena Zakona o

zdravstvu koji sada ostavlja veliko mesto za korupciju. Na kraju iz struke treba proterati ljude koji su loše radili svoj posao!

● Susretali ste se sa mnogim primerima korupcije u zdravstvu. Šta je na vas ostavilo najjači utisak?

- Toliko je mnogo stvari koje sam saznala, a koje su ništa drugo nego strašne. Ono što me uvek zapinjuje jeste arogancija i bahatost ljudi koji imaju moć. Oni gaze preko živih ljudi kao da su mrtvi.

Jelena JELOVAC